

ČIGAV
BO
OKOSTNJAK
str. 2

SVETO
PISMO
IZ 1848
str. 3

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 7. oktobra 1993 • Leto III, št. 20

SZENTENDRE: KONFERENCA O MANJŠINAH IN LOKALNI SAMOUPRAVI

LE STEŽKA V POSLANSKE KLOPI

V prijetnem mestu ob Donavi, v Szentendreju, je bila tridnevna konferenca o manjšinah in lokalni samoupravi na Madžarskem. To je bila prva politična in strokovna razprava o julija sprejetem Zakonu o narodnih in etničnih skupinah.

Razprava je pokazala, da prinaša zakon o manjšinah, kot so ga vsi na kratko imenovali, vrsto nejasnosti, s katerimi niso računali niti predlagatelji niti trinajst manjšin, kolikor jih je uradno v državi ta čas. Ker so predlagatelji, se pravi vlada in parlament, ki je zakon sprejel, ob domačih manjšinah mislili tudi na Madžare v sosednjih državah, je morda zategadelj v zakonu še več nejasnosti, kot bi jih bilo sicer. Dobro pa je, da zakon ne bo začel veljati 90 dni po objavi, kot je to običaj, marveč šele po volitvah v lokalno samoupravo. Te volitve pa ne bodo pred jesenjo prihodnjega leta. In če ostanemo še pri nekoliko bolj splošnih, toda izjemno pomembnih zadevah, tedaj kaže opozoriti, da z zakonom ni izpolnjena obljuba, ki so jo domači in mednarodni javnosti dajali politiki, in sicer, da bodo imele manjšine zagotovljeno zastopstvo v parlamentu.

Zastopstvo v parlamentu zakon omogoča, a le številčno močnejšim manjšinam oziroma nekako tako, da ima možnosti za svojega poslanca od trinajstih le pet manjšin. Najbolj bodo prikrajšane

ZAKON BO ZAČEL VELJATI ŠELE PO VOLITVAH V LOKALNO SAMOUPRAVO

številčno tako majhne manjšine, kot so porabski Slovenci. Nekoliko pozornější bralci se bodo morda spomnili, da je na novinarski konferenci v Ljubljani predsednik madžarskega parlamenta dr. György Szabad novinarju slovenske televizije izrecno zagotovil, da bodo sprejeli tak zakon, ki bo vsem manjšinam zagotavljal zastopstvo v parlamentu. Morda bo priložnost ob sedanjem obisku predsednika državnega zbora magistra Hermana Rigelnika pri György Szabadu, da dobimo odgovor, zakaj obljuba ni bila izpolnjena. Res pa je tudi, da zgolj zastopstvo v parlamentu, kjer je skoraj 400 poslancev, še ni vse, ampak bi morali imeti manjšinski poslanci

pravico veta tedaj, ko bi sprejemali za manjšine pomembne zaključke, s katerimi ne bi soglašali. Kot, denimo, je v državnem zboru slovenskega parlamenta.

Kot rečeno, so o manjšinskem zakonu in manjšinskih vprašanjih govorili politiki, predstavniki manjšin in strokovnjaki. Med prvimi je z vsebinsko zanimivo razpravo sodeloval v delu konference Gábor Fodor, vodilni predstavnik Mladih demokratov in predsednik parlamentarnega odbora za človekove pravice. Po njegovem je uresničevanje zakona nadvse pomembno za manjšine; menil je tudi, da bo zakon koristen za manjšine, hkrati pa je odmeven tudi v

Evropi.

Če so prvi dan prevladovala splošnejša vprašanja, je bil drugi dan v znamenju konkretnih tem. Začeli so s šolstvom, nadaljevali z uporabo materinščine v javnem življenju in sklenili ta del razprave z vlogo, zlasti lokalnih medijev. Skupni imenovalec vseh razprav teh treh tematskih sklopov je bil, da manjšine s sedanji razpravo v vlogi, zlasti lokalnih medijev. Skupni imenovalec vseh razprav teh treh tematskih sklopov je bil, da manjšine s sedanji razpravo v vlogi, zlasti lokalnih medijev. Skupni imenovalec vseh razprav teh treh tematskih sklopov je bil, da manjšine s sedanji razpravo v vlogi, zlasti lokalnih medijev.

Za vse manjšine je še kako aktualno vprašanje, ali bodo lokalne samouprave lahko financirale vse programe, ki jih bodo imele manjšine; več nejas-

nosti je, kakšna bo organiziranost manjšin in še marsikaj. Zlasti kar se tiče organiziranosti, bodo zopet na slabšem številčno majhne narodnosti, ki bodo po novem še bolj razdrobljene, kot so zdaj. Zato se zavzemajo za povezanost in skupno organizacijo, ki bo uspešneje zastopala manjšinske interese, kot če bi se teh nalog lotevala vsaka samouprava posebej. Kako bo v Porabju, seveda še ni znano, na vsak način pa bodo morali imeti porabski Slovenci enotno organizacijo, ki bo predstavljala njihove probleme tako v domačem, kot širšem prostoru, denimo v stikih s Slovenijo. Toda kot rečeno, sreča na nek način je, da bo zakon začel veljati šele prihodnje leto.

Konferenca je dala nekaj odgovorov, zlasti pa na odprte probleme manjšin opozorila vsaj za začetek dovolj jasno in konkretno. Sledile bodo še druge razprave v različnih okoljih, tako da bo morda na koncu le jasno, kako in kaj z manjšinskimi zakonom. Res pa je tudi, da se vrednost in pomen vsakega in tedaj tudi tega zakona vrednotita po njegovem uresničevanju. Sprejeti tako univerzalen zakon, da bi z njim bilo zadovoljnih vseh trinajst manjšin, pa seveda ni mogoče. Tudi če bi predlagatelji pokazali še toliko dobre volje.

ČIGAV BO OKOSTNJAK

Absurdnost in grotesknost zgornjega naslova se kaže tudi v tem, da se v vse bolj trivialni in z mržnjo napolnjeni vsedržavni debati med cerkveno in samoupravno šolo v vasi Sári pojavljajo tudi taka vprašanja: kako razdeliti učne pripomočke, da bo ena šola dobila eno tretjino, druga pa dve tretjini, ko pa ima dosedanja šola le enega samega ubogega okostnjaka?

Na kratko o nastanku peripetije. V navedeni vasi je do zdaj bila le ena šola, in to državna. V zadnjem času pa se po vsej Madžarski ustanavljajo - zelo pravilno - cerkvene šole različnih veroizpovedi. Največ seveda katoliških. V večini primerov gre za to, da so cerkvene oblasti vložile prošnje, da se jim vrnejo njihove nekdanje šole, ki jih je prejšnji režim po l. 1945 podržaval. Tudi pri tem vračanju nekdanjih cerkvenih poslopij je prihajalo do večjih ali manjših nesporazumov, nasprotovanj, obojestranskih obdolževanj, vendar bi lahko rekli, da je stvar potekala v dokaj normalnih in kulturnih okvirih. Upravičenosti takih zahtev pravzaprav ni nihče ugovarjal, vprašljiv je bil bolj tempo prehoda iz državnih v cerkvene vzgojno-izobraževalne ustanove.

Sedanja šola v vasi Sári ni bila nikoli cerkvena šola. Zgradili so jo starši s prostovoljnim delom. Letos pa je vaška samouprava - baje na podlagi ankete med prebivalstvom - odločila, da bodo svojo šolo prekvalificirali v cerkveno šolo. Rečeno, storjeno. A glej ga, zlomka! Kot strela z jasnega: prebivalstvo - zlasti starši šolarjev - se je naenkrat znašlo na dveh straneh barikade. Pravilneje rečeno, tisti šolarji, katerih starši so vpisali svoje otroke v katoliško šolo, so v šoli (ena tretjina),

ostali pa zunaj šole. V kulturnem domu, na športnem igrišču, v bifejih in podobnih "šolskih" objektih. Vaški župnik, ki je vseskozi nadvse aktiven, ni dovolil niti tega, da bi "ateistični" odpadniki dobili svoje učbenike, ki so že bili na šoli, in ki bi jih morali dobiti vsi učenci. V vasi je završalo. Ljudje, ki so do zdaj bili dobri znanci ali celo prijatelji, so na mah postali smrtni sovražniki. Prihajalo je in prihaja do cele vrste nečednih, kulturnih ljudi nevednih incidentov. Že več kot mesec dni traja ta posebna, "inkvizicijsko-ateistična" vojna. Pekel v pravem pomenu besede. Afera, o kateri so zagrizene debate, drobnjakarski, toda tem bolj vehementni prepiri na vseh ravneh. Vse do škofovske konference, vladnih vrhov in skupščinskih veljakov.

Zanimivo pa je nekaj. Starši več kot 200 učencev med protesti ogorčeno ponavljajo, da so oni verni katoličani, redno hodijo k maši in spovedi, njihovi otroci hodijo k verouku - oni samo, kot otroci v petdesetih letih, so obiskovali verouk v najhujših stalinističnih časih -, pa vendarle, kar je preveč, je preveč! Komaj da so se otresli prejšnjega zatiralskega režima, zdaj pa je kar izbruhnila neka druga diktatura. Kaj se to pravi, da večini učencev prepovejo, da vstopijo v šolo, ki so jo zgradili oni s svojimi žuljavimi rokami? Zakaj naj bi se njihovi otroci vozili v 10 kilometrov oddaljeno tujo šolo, ko pa imajo doma svojo? Samo zato, ker so se vaški poslanci in župnik tako odločili? Itd., itd. v nedogled.

Druga posebnost za-dve je, da zgoraj omenjeni, novopečeni vaški potentati tedne in tedne niso popustili niti za pedenj, kljub elementarnemu protesti-

ranju večine staršev. (Vstop v šolo je imelo le kakih 100 učencev.) Otroci pa na igrišču, v bifejih itd.

Mimogrede rečeno, ker so ljudje v vasi pretežno slovaške narodnosti, v 10 kilometrov oddaljeni šoli tudi pouka v materinščini ne bi bilo na zaželeni ravni.

Na enega od številnih viharnih sestankov je iz Budimpešte pripotovala celo neka babica, ki je zbranim povedala, da je svoje otroke dala krstiti sredi revolucije l. 1956, in ko njeni vnuki pridejo v

glavno mesto na počitnice, jo prosijo, naj jih odpelje v neko lepo cerkev, ampak je proti taki diktaturi. Župniku pa je kar v obraz povedala: - Veste, gospod župnik, vi ste naredili veliko škodo naši katoliški veri in cerkvi, ker dober pastir ne razganja črede, ampak...

Po več kot enem mesecu "uličnih bojov" so si razdelili šolo: 6 razredov (sob) eni, katoliški tretjini, 10 razredov ostalim. Toda katoliška šola zahteva več razredov... Pa tudi sicer, je

rekel oče Győző, skupna šola (razdeljena na dva dela) bi bila taka, kot če bi bila skupaj bordel in ženski samostan...

In kaj bo z ubogim okostnjakom?

Po mojem bi ga bilo škoda razdeliti na dva kosa, saj bi bil pred šolo tak lep kip, tak lep simbol visokega šolskega in kulturnega nivoja v vasi Sári, katerega ime dobesedno pomeni: Blatna vas.

Fr. M.

zavarovalnica triglav d.d.

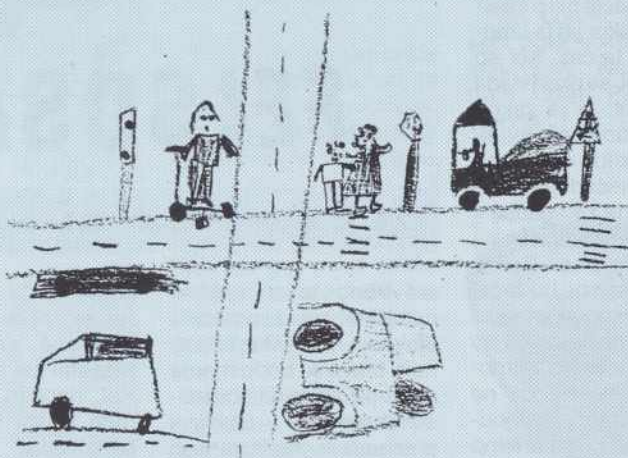
območna enota M. Sobota
Lendavska 5, tel.: 069/31-650

RAZPISUJE

LIKOVNI NATEČAJ

za cicibane in osnovnošolce

na temo: zavarovanje, Triglav, varnost, nezgoda, zaščita, požar, nevihta in vse, kar je na kakršen koli način povezano z našo hišo in našo dejavnostjo.

Svoja dela pošljite do 11. 11. 1993 na naš naslov s pripisom »likovni natečaj« z naslovom, starostjo in šolo (vrtcem), ki jo obiskujete.

ČAKAJO VAS LEPE NAGRADE IN RAZSTAVA!

RIŠITE, ČRTAJTE, TISKAJTE, LEPITE, PACKAJTE Z NAMI IN ZA NAS.

VAŠA ZAVAROVALNICA - ZAVAROVALNICA TRIGLAV
NE POZABITE NA ŠOLSKO NEZGODNO ZAVAROVANJE!

Veliko uspehov v novem šolskem letu!

BAUG PLATI!

SVETO PISMO IZ 1848

Baug plati gospaudi, šteri nam je v leti prineso v Muzej Avgusta Pavla v Monoštri ene stare knjige. Knige nemajo vrednost v penazaj, liki imajo kulturno, duševno vrednost. Naši mlajši, vnuki do leko vidli, ka naš gezik je tō teuko vreden, kak drugi geziki na svejti. Sveto pismo so dojbrnili na skor vse gezike, ka gestejo na svejti. Te knige je največ ludi štelō do tega mau.

Našim knjigam fali začetek, depa zato smo vōnajšli, ka tau je "Novi zákon ali testamentom goszpodna nasega Jezusa Krisztusa zdaj oprvics zgrcskoga na stári szlovenszki jezic obrnyeni po Kúzmics Stevani, surdanzskom farari. I knige 'zoltárszke. V Kószegi, 1848."

Tau je 3. natis Kúzmiceve knjige iz 1771, štere je malo popravo Alek-

sander TERPLAN. Zoltárske knjige pa je sam dojbrno ta pičonski farar, oprvin na naš gezik. Tak lepau pa vōrno je

dojbrno te lejpe pesmi, kak Vogrin Gáspár Károli. Za peldo van nupokažemo 116. (117.) žoltar (psalm), iz šteroga so vzeli reči, štere so v gorenjesinčarskoj cerkvi napisane. (Hvalite gospoda vsi narodil! - je že iz modernoga Svetega pisma, štero je bilau vōdāno v Ljubljani 1974. leta).

Tē žoltar (psalm) sta Terplan (Kőszeg, 1848) in Károli (Budapest, 1963) tak dojbrnili:

Hválte Goszpodna vszi poganye,
dicste ga vszi národje!
Dicsérjétek az Urat mind
ti pogányok,
magasztaljátok őt mind a
népek!

Éské gnauk, baug plati!

Marija Kozar

PISMO IZ SOBOTE

GOBE, GOBE, GOBE

Tou leto nas je kak lani sūšava rejndno vōpostijšila. Potoki so napou prazni gratali, neštarni so spoj enjali tečti, zemla je tak sija tō nej mogla kaj čednoga naraniti. V naših logaj, ka slovijo po gobaj, je samo kakšen kilavi grbanj znau vozrasti. Ali smo se vsi mi, ka radi po lesaj ojdimo včakali svojoga veselja. Dež je spadno, zrak je bio ške topel, pa vse drugo je tak valalo, ka so gobe samo skakale vō iz zemlej. Gobe vsej sort so napunile naše šume tak, ka če si nej skeo, si najšo gobe lepše od druge. Neštarni pravijo, ka takših lejpih grbanjov nej bilou že lejta pa lejta. Pa dosta jih je vōpokazalo svoj temen krščak. Človek je mogo rejndno paziti, ka nej kakšoga tabrsno.

Tak so pri nas začali grbanje brati tisti tō, steri so nej nigdar toga delali. Tak je vse vōvidlo, kak za bojne, gda so ške partizani po lesaj ojdli. Če si v krčmou stoupo, se drugo nej čulo, kak kelko kil grbanjov je šteri najšo. Edni so že vōvidli, kak če bi se ribiči zgučavali steri je vejksō pa bole žmetno ribo zgrabo. Neštarni so lažali tō kak ribiči. Kcuj takši družbi si spoj nej mogo, če si san tō nej bar deset kil grbanjov na den najšo. Ge sam san tej problemov nej emo, ka kak znate sam ribič, pa znan dobro lažati in san tak leko vseposedi kcuj stoupo.

Ta epidemija naberanja gob je prišla v naš dom tō. Če najdeš gobe, te si najšo k šenki hrano. Tak misli moja tašča Regina, trno čedna ženska. Tou, ka pravi, je živa istina, tu neman kaj kcuj dati. Praviti šken, ka se je ona tō odpravila iskat k šenki hrano, ka v tej težki časaj trbej šparati. Rano gojno je gor stanola, se sejla na autobus pa se odpelala do prvoga louga. Domou je prišla kesno popoudnevi z dvema cekroma punima grbanjov. Te smo mogli vsi neka vōr gledati tiste grbanje, jih šnofati, občudivati pa gučati, kak so lejpi pa zdravi. Drugi den se vse vkuper ponovilo. Je pa že cejla kuča dijšala po grbanjaj, steri so se sišili na vsej kuklaj. Za obed pa smo vsakši den geli grbanje na stou pa en način. Pomali so nan začali vsen grbanji poganjati vō iz vuj. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, pa nej pa nej popistila. Tak nas je zalagala z grbanjami, kak če bi vsi vkuper najbole srečni bili, ka lejko gejmo k šenki rano. Po istini povejdano, neka sreče je v vsen ton rejsan bilou. Moje tašče Regine, trno čedne ženske, že skoro cejli mejsec nega doma bar pou dneva. Pa če si tak malo zbrodin, mo ške rajši malo trpo pa vsaki den pojo svojo porcijo grbanjov. Tou je niti nej velka cejna za blajženi mer, da moje tašče Regine, trno čedne ženske, nega doma.

MIKI

KAJ MISLITE ?

O SLOVENSKI MEŠI NA G. SENIKU

Djerguška Mariška z Verice

"Starejšo lústvo gvúšno, ka bola na slovensko mešo odi, dapa mladina pa na vogrsko. Tau je etak nikak nej dobro, zato ka tau na dva tala vzema ves. Na Gorenjom Seniki skur vsakši je Slovenec, tam najbaukše bi bilau, če bi slovenska meša bila. Kak tau vōgleda, ka dve meše majo, edno za druđjim. Po mojom najbaukše bi tau bilau, gde znajo slovenski, tam aj slovensko mešo ma lústvo, kak je tau prvīn bilau. Tū v Stevanovca je tau že bola žmetno, zato ka več Vaugrov dje, kak na Seniki. Dja bi zato rajša slovensko mešo poslušala, zato ka je moja družina iz Slovenije prišla prejk na Vogrsko."

Suklarni Nanak iz Stevanovec

"Tū v Stevanovca smo se že navčili pa vcujzeli k vogrski meši. Naš gospaud, gda so sé prišli, že te so vogrski mešo držali. Pa tau že dugo lejt, ka so tū. Mešo vogrski držijo, dapa popejvati slovensko popejvamo. Tak mislim, ka mladina že trno ne vej slovenski moliti. Starejši gvúšno, ka bi bola na slovensko mešo odli, dapa mladina, ne mislim. Če se sto spovadavati štje, tisti se leko vogrski pa slovenski tū, zato ka gospaud razmejo slovenski tū. Tau je težko etak taprajti, ka bi bilau baukše! Slovensko ali vogrsko mešo meti? Edni tau pravijo, ka baukša bi bila slovenska, drugi pa tau pravijo, ka vogrška bi bila baukša."

Hilda Čabai z Gorenjoga Senika

"Starejšo lústvo na slovensko, mladina pa bola na vogrsko odi. Od sterogamau je gospod Kúhar mrau, od tistogamau so meše vogrske bile. Ždaj, baugi vala mamō slovensko pa vogrsko tū. Vūpajmo, ka tau etak ostane. Samo tau ne vejmo, kak baude granica oprejta. Kak se popuvdje zglijajo, steri gda de mašūvo. Zato, ka vzimi v ausmoj oprejo mejo, meša se pa v pau ausmoj začna. Ranč zato odi več lústva na vogrsko mešo, ka je slovenska meša malo rano. Slovenske novine so pisale, ka slovenska meša po vogrski meši baude. Dapa kdaj je tau ranč naaupak. Pavrom je malo rano ta meša, zato ka oni prvīn maro morajo vredzveti. Baukše bi bilau, če bi malo kasnej bila slovenska meša."

SPREMLJAJTE TELEVIZIJSKO
ODDAJO

SLOVENSKI UTRINKI

VSAGO DRUGO SOBOTO OB 9.40
NA 2. PROGRAMU
MADŽARSKÉ TELEVIZIJE

NASLEDNJA ODDAJA BO
9. OKTOBRA

OD SLOVENIJE..

SLOVENSKI MANAGERJI NAGRAJENI

Združenje slovenskih poslovnih delavcev Manager je pred kratkim na Bledu podelilo že tradicionalno priznanje manager leta. Po sklepu upravnega odbora so ga letos dobili: direktorica Krke Kozmetike Novo mesto Metka Wachter, generalni direktor Term Čatež Borut Mokrovič in generalni direktor Cometa Zreče Branko Pavlin.

JAMBREK - EVROPSKI SODNIK

Parlamentarna skupščina Sveta Evrope je v Strasbourg izvolila slovenskega sodnika na evropskem sodišču za človekove pravice. Izmed trojice, ki jo je predlagala slovenska vlada, so izbrali Petra Jambreka, predsednika Ustavnega sodišča Slovenije.

SPET NAGRADA ZA LAINŠČKA

Prekmurški pisatelj Feri Lainšček se je v zadnjem obdobju specializiral za prejemanje nagrad. Po tem ko je lani za knjigo Names-to koga roža cveti dobil nagrado Kresnik, za najboljši roman leta 1992, je pred dnevi dobil še eno nagrado, in sicer za roman Astralni niz. Podjetnik Vladimir Slejko je namreč letos razpisal nagrado v vrednosti 30.000 nemških mark za roman leta. Strokovna žirija pa se je odločila, da si je to nagrado prislužil prav Lainšček.

POTRJENE POGODBE Z AVSTRIJO

Slovenija in Avstrija sta se sporazumeli, da bo med državama še naprej veljalo vseh 21 pogodb, ki sta jih nekoč sklenili SFRJ in Avstrija. Obe strani sta se sporazumeli, da bodo določila pogodb prilagodili novemu političnemu položaju, začela pa naj bi veljati 1. novembra letos.

NAŠE VASNICE

VERICA-RITKAROVCI

Če od Verice gučimo, te se k tauma vcuj držijo Ritkarovci tu. Prvin je tau ovak bilau. Bili so Veričani pa Ritkarovci. Vsakši je emo svojo ves. Dapa zdaj je uradno tau že samo ena ves. Vaugri njej pravijo Kétvölgy (Dve dolini). Z dve ves je edna gratala. Istino, ka sta dve ves vkuiper,

tauga brga, če je dober cajt, dalač prejk leko vidi v Austrijo. Potok, steri prejk po ves teče, se vogrski Berek zove. Zemla je slaba, zveksoga šaudar. Žito, ovas, pšanico pauvajo največkrat, zato ka vrejmen ne dopisti, ka bi drugo tu pauvali. Tu je malo bola (h)ladno, kak ejndrek v rusaga. Zato pa črešnja ali drugi sad furt časnej zrejli. Tau vrejmen je najbaukša bilau za krave držati. Od

so napajali krave. Meli so edan atjou pa s tistim so vodau vógrabili.

Na najvišešoj mesti v Rit-

Števanovce, iz Ritkarovec pa na Gorenji Senik odli v šaulo. Zdjaj je že mlajšov malo, tak ka pá v Števanovce odjio v

dapa etak je tu samo edna mala vasica gratala.

Ves leži vrkar po brgaj, v dulaj samo malo iz stoji. Najvišeši brejg je Katarinin, šteri je 464 mejtrov visiki. S

dosta daža je gausta trava rasla. Čejlak do tistogamau, dočas se je splačalo, je lustvo krave držalo, dapa zdaj že samo tu pa tam najdemo kakšno. Par vsakšo rama je bila edna mlaka. S te mlake

"... par pauti več kak 10 križov vidi."

"Zemla je slaba, zveksoga šaudar..."

karovci stoji tisti leseni zvaun, steroga so 1865. leta redli. Če stoj prejk ves de, tisti par pauti več kak deset križov vidi. Nad tejni djestejo leseni pa kamneni tu.

Šaulo so l. 1939. dobili, kama so veričanski pa ritkarovčanski mlajši odli. Pred tejn so mlajši z Verice v

šaulo. Do tejamau je Verica ranč tak bila kak Andovci. Od leta do leta je menja lustva bilau v ves. Zdjaj vejndrek se tau obarne, zato ka vse več starejši ramov so že dolatjupili Peštardje. Etak se vejndrik malo bola vózozida ves. Če de tau dobro ves...?

K. Holec

CREDITANSTALT - NOVA BANKA, d.d.

Smo mešana, avstrijsko - slovenska banka s sedežem v Ljubljani. Naša Poslovna enota v Murski Soboti ima sedež na Lendavski 11. Za stranke posluje vsak dan od 8.00 - 16.00 ure in ob sobotah od 8.00 - 11.00 ure.

Devizno varčevanje

Creditanstalt-Nova banka d.d. vam nudi devizno hranilno knjižico, s katero so vam devize vedno pri roki, pa še obrestovane so.

Odločite se lahko za devizno hranilno knjižico, s katero lahko razpolagate v vseh enotah Creditanstalt-Nove banke v Sloveniji ali pa za mednarodno, iz katere sredstva v ATS ali DEM dvigate tudi v enotah Creditanstalta v Avstriji.

Creditanstalt-Nova banka vam devizna sredstva na hranilnih knjižicah obrestuje po ugodni obrestni meri in pripiše obresti na knjižico konec leta, in sicer v tuji valuti.

Odločite se lahko tudi za vezavo deviz od 31 dni dalje, in sicer pod zelo ugodnimi pogoji.

Menjalniško poslovanje

Prav posebej pa bi vas želeli opozoriti na naše menjalniške tečaje. Vaše devize vam odkupimo po najugodnejših menjalniških tečajih. Veljavne dnevne tečaje objavljamo ob pr. 8.15 uri na Murskem valu (radio M. Sobota, UKV 94,6 Mhz).

Devize lahko menjate tudi v naših pooblaščenih menjalnicah v Lendavi, Mohorjeva 4 in Črenšovcih.

Vljudno vas vabimo, da se oglasite v naših enotah, kjer so vam naši uslužbenci na razpolago z nasveti s področja denarništa in financ.

"V SVOJOM ŽITKI SAM FURT VÖRNA BILA..."

Porabski Slovenci smo katoličanske vöre pa smo od toga hirašnji, ka smo dobri verniki. Mamo lejpe cerkvi, kapejle, gde molimo, valimo Boga. Gnesden dosta guča geste od toga, zakoj v naši cerkvaj, kapejlaj negajo slovenske meše. Nega dugo, ka smo dosegili tau, da na Gorenjom Seniki vsakšo nedelo služijo edno slovensko mešo. Tomi se vsakši človek leko veseli. Velko pitanje je pa tau, če mi porabski Slovenci škemo, aj baudejo meše, večernice, sprvjanja (pokapanja) pa tak tadale v slovenskom geziki. Če si človek pogučava z lüstvom, ne dobi gnake odgovore. Veseli nas samo tau, ka v vsakšoj vesi najdemo takše lüdi, šteri se vzemajo za slovenski gezik tak doma v držini kak v šauli ali v cirkvi.

V Sakalauvci sem ojdla pri Šantani, Vertinja, Šantana Mariška mi je etak prpovej-dala:

"V Sakalauvci sem rodjena. Moji starišnje so nej velki pavri bili, itak z zemlé smo živeli. Sama (h)čer sam bila. Mlada sam prišla v židano fabriko. Nej daleč sam se oženila. Do 1968. leta sva z možaum pa z mlajši pri moji starišom živeli. Múva dva sva delat ojdla pa po deli sva doma starišom pomagala. 1968. leta sva zozidala nauvi ram. Nej je léko bilau. Po tistom sva eške 13 lejt domau ojdla delat na gazdijo k moji starišom. Dva sina sam mejla. Menkši je v svojom žitki navekše betežen bijo. 1975. leta, gda je notspuno 18 lejt, je mogo mrejt. Té drugi sin je tú nej zdravi. Baugi vala, miva z možaum sva skauz leko vodržala. 1980. leta so mi mati, 1983. leta so mi oča mrlí. Sploj na kratko telko leko povejm od svojoga, od našoga žitka. Večkrat pravim, ka je moj žitek edna kalvarija."

"Gda sam staupila not na vaša vrata pa sam vas pozdravila, vi ste skaus slovenski gučali z menov. Tau je vaša šega? Vi doma eden z drugim vsi slovenski gučite?"

"Najbole rada slovenski gučim, kak doma z držinov, tak v vesi tó. Nejga od tauga guča da bi nej vejdlá vogrski, dapa najbola rada slovenski gučim."

Gučali ste od svojga žitka, steri je nej léki bijo, ranč tak nej, kak vašim vrstnikom. Tau ste mi tú povedli, da ste v svojom žitki furt boga boječa, vörna ženska bili. Kak vi najbola radi boga molite?

"Najbole rada slovenski molim, dapa nejga guča od tauga, da bi nej vedla vogrski tó vse, ka znam slovenski."

Ge tak znam, da ste vi túj v Sakalauvci ta ženska,

stera v kapeli naprej moli, držite večernice, nazauči ste vsepovedik, gde se kaj cerkveno godi. Kak vi Boga molite túj v kapeli v Sakalauvci?

"Mi v Sakalauvci navekša slovenski molimo boga, pa dja slovenski držim večernico."

Ka pa pesmi. Znete eške te naše lejpe slovenske svete pesmi?

"Zakoj bi pa nej znali. Navekša slovenske pesmi popejvamo v kapeli. Vogrske tú popejvamo, dapa največ slovenske."

Túj v Porabji je prvín takša šega bila, ka so lüdje

na varüstuvanji - kak vi tú v Sakalauvci pravite, na bokti - nej samo molili, liki popejvali tú. Tak sam čüla, da vi tau lejpo šego eške malo držite. Kak je tau?

"Vsepoovedik na bokti raužan vejnac molijo. Mi tú tak delamo, ka med "očenaši" edno, edno mrtvečo pesem tó popejvamo. Tak mamó šegao, ka več slovenski, kak vogrski popejvamo pri mrtvaci."

Eden takši človek, šteri se vzema za tau, ka v cirkvi, pri večernici pri pokapanji pa tak tadala naprej moli, se - mislim - dosta mora navčiti. Kak ste vi s tejn? Sploj pa zatok, ka zvün slovenskoga, vse znate

vogrski tú?

"Nej da bi se valila, dapa moram povedati, ka je tau mena nej žmetno. Tistoga reda sam se v šauli sploj dobro včila. Moja skrivna želja je bila, da bi se tadala včila. Žau s tauga je nika nej bilau."

Zakoj?

"Pravla sam vam že, da sam sama (h)či bila doma. Moji starišnje so malo gazdijo meli. Tistoga reda bi name nej mogli v šaulo poslati zatok, ka je te gimnazijo plačüvati trbelo. Od tauga se mi je samo leko senjalo. Naglas sam tau ranč nej vúpala vópovedati."

Z veseljom sam tau tú čüla od vas, ka etoga reda vküpiškete slovenske naute, da bi se vaši pomočniki pa steri k meši odijo in radi popejvajo, navčili. Zakoj?

"Dosta lejpi slovenski sveti pesmi poznam. Vsefale stare knige mamó. Lejpo bi bilau, če bi več znali kak gnes, aj bi se nej zgibile te lejpe naute."

Ge tak mislim, da vam vse tau nej tak léko, da vas dosta zadrži od dela. Ka vam na tau povej vaš mauž?

"Moj mauž je ranč tak vören

smo zvün meše, vse slovenski meli. Tú moram vópovedati priliko pa povedati, ka smo nej z dobrin gorprijeli, ka so v cajtinaj Porabje od našoga duhovnika pisali."

Zakoj ste pa tau za lagvo vzeli? Nej bi dobro bilau, če bi pri vas tú slovenska meša bila?

"Nega od tauga guča, ka bi nej dobro bilau. Dja tak mislim, ka bi tau leko malo bola človeško napisali. Mi tak mislimo, ka so naš gospaud dober človek, svojo službo lepau opravljajo, skrbijo se za vse. Tau, ka bi leko mešo slovenski držali, je - mislim - nej tak naletja, kak nistarni mislijo. Dosta vse napravijo za slovenski djezik. Slovenski spovedavajo, v Števangvci slovenski držijo predgo. Čüla sam, ka delajo slovenske molitvene knige. Tau de pa eške najvekšo, ka za nas leko naredijo. Že bi trnok trbelo edne slovenske molitvene knige, zatok ka so tiste stare že nej na vsakšoj strani dobre, nistarne so že raztrgane, več nej za nüc."

Lani smo z gornji-seniškim pevskim zborom tú v vašoj kapeli meli božični koncert. Ka vi na tau povejte. Pridemo aj letos tú?

"Za nas je trno lepau bilau. Čüli smo takše pesmi, stere vsi vejmo, pa malo druge tó. Radi bi bili, če bi pá prišli, bi nam pa veselje spravili. Sakalauvčarom se je sploj vidlo. Čakamo vas."

Vi ste vörna ženska, za vöro, za cirkev več napravite, kak največ lüdi, ka bi radi povedali, ka bi radi bili, če bi ge v tom članki (cikkben) napisala?

"Po mojom je najbole tau potrebno, če bi lüstvo bola vküpdržalo. Če kaj geste, nej trbej včasín vküpskočiti. Z merom, z lejpimi rečami vsi dosta več napravimo. Samo te leko čakamo, ka mo naprej šli, če mo več lübezni meli eden do drugoga."

Gda sam se poslovlila od Šantane Mariške pa od njene držine - oni so ovak Dončecovi - na stauli sem njala puno molitveni knjig, napisane naute, stere mi je Mariška kazala pa prbérála. Vsakši den nika gleda, spekulera, kak leko lepše pa baukše napravi v cirkvi za Boga, za lüstvo."

I. Barber

... DO
MADŽARSKE

NARODNOSTNI
VEČER IN PLES

Že več tednov potekajo prireditve Panonskega jesenskega festivala. To leto so v bogato kulturno ponudbo vključili tudi prireditve manjšin, ki živijo v Železni županiji. Manjšinske prireditve so se zvrstile 2. oktobra v Sombotelu v Kulturni in športni dvorani. Povorki slovenskih, hrvaških in nemških folklornih skupin ter pevskih zborov je sledil kulturni program in ples. Občinstvo si je lahko ogledalo tudi dve razstavi, akvarele hrvaškega slikarja Luja Brigoviča in lončene izdelke ljudskega obrtnika z Verice, Karla Dončeca.

SLOVENSKO
DRUŠTVO V
BUDIMPEŠTI

Prvo jesensko srečanje članov Slovenskega društva v Budimpešti je potekalo 2. oktobra. Irena Pavlič, sekretarka Zveze Slovencev je člane društva seznanila z manjšinskim zakonom. Budimpeštansko društvo je imelo tudi goste iz Porabja. Na srečanju je nastopil ansambel Laciya Korpiča s pevkami.

PRVA OBLETNICA
SLOVENSKIH
ODDAJ

V Sombotelkem regionalnem studiu so začeli približno pred enim letom pripravljati prvo oddajo v slovenskem jeziku na madžarski televiziji. Slovenski utrinki so se prvič pojavili na ekranu 10. oktobra 1992. Ob 1. rojstnem dnevu je István Peták, direktor uredništva regionalnih in narodnostnih oddaj, sklical tiskovno konferenco.

SPOŠTOVANI VENDEL MUKICS!

Ne vem, če je to pravniji način odgovora na vaša pisma, mislim pa, da je, kajti nisem edina naslovnica; kot sami omenjate, pišete različnim kulturnikom in drugim, ki Porabcem vsiljujemo to in ono...

Za uvod in lažje razumevanje bom navedla nekaj citatov iz vaših pisem:

- Porabskemu ljudstvu je čisto vseeno, ali so Slovenci ali Madžari ali Avstrijci ali Italijani ali kdorkoli že.

- Šolski otroci so Slovenci samo v šoli. Dobro pa je vedeti, da se slovenščina poučuje v šolah že 40 let.

- Učitelji so Slovenci tudi

se junaško smatra za Madžare!

- Porabje se bo kmalu vse pomadžarilo!

Spoštovani Vendel Mukics, iz vseh teh vaših besed bi lahko razbrala marsikaj; mogoče bo moje razmišljanje napačno, opozoriti pa vas moram, da sem v Porabju šele 10 mesecev, toda od prvega dneva odprtih oči in ušes; vsekakor pa se ne pogovarjam o porabski stvarnosti samo z učitelji in funkcionarji Zveze Slovencev, temveč tudi s preprostimi porabskimi ljudmi, ki so Slovenci in to ponosno izpovedujejo in potrjujejo, pa

Ljudi s primitivnim in omejenim pojmovanjem naroda, jezika, narodne zavesti, narodne identitete,... pa imamo povsod. Tudi v Sloveniji. V Porabju pa jih je očitno zelo veliko... Jezikovna politika in narodna zavest sta vsekakor dva pojma, ki ju pa vi, na žalost ne ločujete. Jezikovno politiko po navadi kroji država in v njenem imenu pripadniki večinskega naroda. Zelo dobro poznam zgodovino porabskih Slovencev in v okviru tega odnos večinskega, torej madžarskega naroda do njih. Prav z ozirom na vsa boleča zgodovinska dejstva pa občudujem peščico tistih Porabcev, ki s ponosom pravijo, da so Slovenci. Vi, Vendel Mukics, očitno ne spadate mednje. In žalostno je to...

In zakaj se porabska mladina sramuje slovenskega jezika? Ne vem. Prav rada bi pa slišala vašo teorijo o tem. Če to, kar pravite, drži, obstaja po moje en sam odgovor: zaradi nevednosti! Zavest o narodni pripadnosti se temeljno pridobiva v družini; če mati in oče ne naučita otrok svojega jezika, če jim ne vzbudita občutka pripadnosti nekemu narodu, če se jima to zdi nepotrebno - kaj potem lahko stori še šola? Pravite, da se slovenščina poučuje v porabskih šolah že 40 let in od tega ni nobene koristi; jaz za to vsekakor nisem kriva, kajti pred štiridesetimi leti me ni bilo še niti na svetu!

Predobro se zavedam, da sem prišla v Porabje mnogo, mnogo let prepozno; a vseeno mislim, da je dobro, ker sem prišla in da še ni vse izgubljeno. Vprašala bi vas pa, kaj ste delali vseh teh 40 let vi, ki ste bili tu in bi lahko marsikaj naredili, saj vam slovenščina teče prenetljivo dobro...?

Vem tudi to, da bi porabski učitelji lahko za ohranjanje slovenskega jezika v porabskih šolah naredili mnogo več; a moram reči, da ni vse odvisno le od njih. Večina se izredno trudi, če pa njihovo jezikovno znanje ni brezhibno, pa tudi niso vedno in čisto sami krivi. Tudi njim študij ni dajal tega, kar bi moral. So pa sprejemljivi za vse, kar je koristno in dobro in pripravljani delati tako, da bodo učenci od pouka slovenščine tudi kaj imeli!

"Junaško se smatrati za Madžare" je enostavno bedasta izjava, ki vam je ne bi pripisala, a zarekla se vam je.

NAŠE PESMI (59)

GDA TA PRVA SLANCA SPADNE

Gda ta prva slanica spadne,
na zelene travnike, al travnike.

Ona bode spomnila, vse
tč drauvne raužice, al raužice.

Ka je men za drauvne raužce,
če m' je slanica spomni, al spomni.

Men je sam za mojo lubo,
če me ona zapusti, al zapusti.

Če me hočeš zapustiti,
moreš mi povedati, povedati.

(Gorenji Sinik)
-mkm-

"Tudi meni je bolj všeč madžarska maša kot slovenska..."

samo tisto šolsko uro, ko poučujejo slovenščino; zunaj ure pa niti s šolskimi otroci niti z drugimi porabskimi Slovenci ne govorijo slovensko, temveč samo madžarsko. Učitelji otrokom zunaj šolske ure ne nudijo možnosti, da bi se otroci učili slovensko. Torej, slovenski učitelji so Slovenci samo v šoli.

- Tudi slovenskega duhovnika za Gornji Senik nam vsiljujejo "slavski" kulturniki, ki si upajo predrzno zapovedovati mariborskemu in sombotelskemu škofu...

- Naša mladina se sramuje slovenskega jezika.

- Košičev sklad, Slovenska zveza in murskosoboški novinarji vsiljujejo slovensko mašo za Gornji Senik. Tudi meni je bolj všeč madžarska maša kot slovenska...

- ... Draga Valerija, zapomnite si, da porabska in sploh gornjeseniška mladina nikakor nima narodne zavesti, ne občutka ne ljubezni do slovenskega jezika. Naša mladina se dobesedno sramuje slovenščine, v Porabju podcenjevanega, nazadnjaškega slovenskega jezika! Naša mladina se ne smatra za Slovence, ampak

jih nihče ne sili, da bi morali.

Porabsko stvarnost torej dovolj poznam. Z vseh plati. Ne delam si nobenih utvar, temveč s svojim delovanjem in iskreno ljubeznijo do slovenstva želim pomagati tistim, ki to želijo. Samo to je moj namen, nobenega drugega nimam.

In vi, Vendel Mukics, kaj pravzaprav hočete vi? Kaj ste storili v Porabju vi za to, da bi Slovenci ostali Slovenci? Kaj se pravzaprav greste vi? Če površno preletim vaša dolga pisma, se mi ustvari občutek, da ste eden tistih, ki si od vsega najbolj želijo to, da bi Slovenci za Srebrnim bregom v najkrajšem času ne bili več Slovenci. Vaše besede, ki sem jih predhodno navajala, so težke, nekatere pa izražajo popolno nevednost. Prvo: jeziki, kakršni koli so, se nikoli v nobenem jezikoslovju niso delili na nazadnjaške in napredne. Tudi slovenski jezik je v sodobnem pojmovanju le eden tistih jezikov, ki spada med razvite in moderne jezike, zaradi njegovih posebnosti (npr. dvojnina) se zanj zanima vedno več ljudi, pa ne le jezikoslovcev.

In za koga se "junaško smatrate" vi? Iz vaših pisem to pravzaprav ni razvidno, menim pa, da je skrajni čas, da se opredelite, kajti vaša pisarjenja pravzaprav niso ne krop ne voda, prepričana pa sem, da vaše delovanje natak način izraža protislovenstvo, je torej v škodo porabskih Slovencev, ki jih, kljub vašemu pesimizmu, hvala Bogu je še nekaj, pa naj živijo v Ritkarovcih, na Gornjem Seniku, v Sombotelu ali v Budimpešti. Važno je predvsem to, da ohranjajo svoje slovenstvo in so ponosni pripadniki svojega naroda ter lojalni državljani države, v kateri živijo.

Poznam take Slovence in moram reči, da sem ponosna nanje!

Spoštovani Vendel Mukics, še enkrat poudarjam, da ne sanjariim o tem, da bi v Porabju čez noč naredila iz vseh Neopredeljenih bivalcev porabske Slovence; tudi ne silim nikogar, da bi to moral biti! V sodobnih družbah pa je pač naravno in normalno, da pripadniki manjšine brez predsodkov gojijo svojo nacionalno identiteto, kajti demokratične države, med katere se šteje tudi Madžarska, zagovarjajo tezo, da so manjšine posebno bogastvo vsake napredne družbe. Od manjšine same,

njenih pripadnikov, predvsem pa vsakega posameznika je odvisno, kako se bo opredeljeval. Mi, ki prihajamo med porabske Slovence iz matične Slovenije, želimo iz vsega srca pomagati tistim, ki to res želijo, in mogoče popraviti del tistega, kar je tudi Slovenija v neenakopravnem odnosu do zamejskih Slovencev v preteklosti zamudila.

Iz srca upam, da tisti, ki so v Porabju v dušah in srcih Slovenci, ta naša prizadevanja tudi tako sprejemajo; novi časi prinašajo nove izzive, nove možnosti; spoštovani Vendel Mukics, želim, da bi tudi vi začeli dojemati in razumevati te nove čase ter svoje jezikovne in intelektualne sposobnosti obračati v korist pravim Slovincem, ki so še v Porabju; vaša maratonska pisma z odklonilno in protislovensko vsebino prav gotovo ne bodo v korist slovenski manjšini, pa tudi "slavskih" kulturnikov ne bodo prepričala. Verjemite mi! Sicer pa - oglasite se na kakšen pogovor, saj veste, kje me najdete!

Še vedno namreč trdim, da v Porabju še živijo pravi Slovenci!

VALERIJA PERGER

Mladi dopisniki z Gornjega Senika nam pišejo o svojih poletnih doživetjih, o dogodkih, ki so se dogodili v prvih tednih novega šolskega leta.

SPET SE JE ZAČELA ŠOLA

PTUJSKI BRALNI TABOR

19. junija smo šli v bralni tabor na Ptuj. Šli smo z Gornjega Senika in Monnoštra, en fant je prišel celo iz Nagykanize. Peljal nas je majhen avtobus. Že med potjo so nam učitelji povedali, da ne bomo spali v internatu, temveč pri družinah. Ko smo prispeli na Ptuj, so nas že čakali. Vsak otrok je nekoga izbral in je šel z njim domov. Jaz sem šla s Tanjo. Tudi njena mamica je bila tam in smo se peljali z avtom. Pri Tanji so bili zelo prijazni. Najprej so mi pokazali mojo sobo in sem odložila stvari v omaro. V sobi sem spala sama. Nato pa smo se spoznavali. Tanja ima tudi sestro. Popoldan smo pa šli k Editi, pri njej je spala Monika Ropoš. Šli smo k Editi, ker je Tanjina sošolka in tudi prijateljica. Tam smo pomagali delati sendviče, ker je imela tisto soboto rojstni dan. Seveda sta tudi mene povabili v disko. V nedeljo še nismo imeli pouka, zato smo spali skoraj do poldne. Ob enih smo šle gledat letalsko razstavo. Ob treh pa smo se šle kopat, zvečer pa na

sladoled. Tam sem spoznala nekatere prijatelje. Naslednji dan dopoldne smo se že učili. V torek pa smo šli na izlet z avtobusom, toda ne vsi. Nekateri otroci so šli v knjižnico. Mi smo šli s ptujskimi učenci. Učenje je trajalo do četrta. V petek smo spet šli na izlet; porabski učenci in otroci, gostitelji. V soboto smo se vračali domov.

V taboru je bilo zelo koristno in dobro, ker smo spoznali nove prijateljice. Jaz sem se zelo dobro počutila, ker sem vse razumela v družini. Nisem imela težav z jezikom in tako sem se dobro razumela z njimi. Upam, da se bomo še večkrat srečali.

Žuza Mezei
OŠ Gornji Senik

"Šole" nismo čakali z veseljem. Pred začetkom pouka smo v knjigarni kupili zvezke, ovitke, ravnilo, risalni papir, radirko, pero in svinčnike.

31. avgusta je bila slovesna otvoritev šolskega leta. Na otvoritvi so bili stric Bandi (nekdanji ravnatelj), župan vasi, predsednik Slovenske Zveze in duhovnik. Hajnalka Škaper iz našega razreda je zelo lepo deklamirala. Po tistem smo šli v svoj razred in dobili učbenike. Dobili smo novo razredničarko Judito Šulič. Tudi za nekatere predmete imamo nove učiteljice. Naša razredničarka bo poučevala biologijo, Klara Fodor zemljepis in Žuza Nagy-Palkó fiziko. Rada bi se dobro učila in zdravo ter veselo "vöspravla" šesti razred.

Kristina Nagy
učenka 6. razreda

31. avgusta je bila slovesna otvoritev novega učnega leta. Na otvoritvi sem deklamirala. Tudi "stric Bandi" je bil tam. On je

bil nekoč učitelj na naši šoli, potem pa ravnatelj. Dobil je diamantno diplomo, ker je diplomiral na učiteljskišči pred 60. leti. Naša ravnateljica pa ima 30 let delovne dobe, njej je čestital župan vasi. Dobili smo novo razredničarko Judito Šulič. Na šolo sta prišli dve novi učiteljici, Žuza Nagy-Palkó in Ibolya Neubauer.

Imamo tudi nove predmete: fiziko, zemljepis, biologijo. Vse kaže, da bo 6. razred precej težek.

Hajnalka Škaper
učenka 6. razreda

Ko bom velika, bom lončarka

Žolt Labricz
učenec 6. razreda

I. SREČANJE NA TROMEJI

17. septembra je bilo na tromeji prvo srečanje treh šol: naše, sosednje slovenske iz Kuzme in avstrijske iz St. Martina.

Dopoldan smo šli na mejo. Dolgo časa smo hodili peš, vmes smo se "dosta" pogovarjali in hecali. Videli smo, da ljudje trgajo koruzo. V gozdu je listje že rumenkasto. Ko smo prispeli do spomenika,

smo bili že utrujeni. Tam je bila kratka proslava in izmenjavali so male zastave. Potem so nas povabili na malico. Srečali smo se tudi z našimi prijatelji iz Kuzme, ki so bili v taboru v Tati. Veliko smo se pogovarjali in zganjali norčije. Čas je hitro potekel in smo šli domov.

Zelo lepo je bilo!
Tomaž Kozar

Lep jesenski sončni dan je bil, ko smo se napotili, da bi se srečali s slovenskimi in nemškimi otroci na tromeji.

Radovedno smo čakali srečanja. Ob pol devetih smo krenili izpred šole. Na začetku smo še veselo in hitro hodili po gozdu, zato smo postali utrujeni. Komaj smo čakali, da bi prišli do "kamna". Na srečo smo potem nekaj

časa lahko posedeli. Medtem so župani pozdravili navzoče.

Ravnatelji so predstavili šole. Medtem smo se tudi mi šolarji spoznavali. Mi, ki govorimo slovenski jezik, smo se večinoma pogovarjali s slovenskimi otroci, tisti pa ki se učijo v šoli nemški, so se spoznavali z Avstrijci. Dobili smo sendvič, čokolado in

sok.

Hitro je potekel čas in poslovili smo se. Upam, da bomo še velikokrat skupaj na tromeji.

Renata Čizmaš

PORABJE IZ OBJEKTIVA

IMENITNI GODOVI

TEREZIJA

V madžarskem koledarju najdemo Terezijin god dvakrat, 3. in 15. oktobra. Ime izvira iz grščine. Nekateri ga razlagajo tako, da v njem lahko zasledimo geografsko ime. Tako se namreč imenuje mali otok v bližini Krete. Po tej razlagi naj bi ime pomenilo "ženska, ki prihaja z otoka Terezija". Po mnenju drugih naj bi ime pomenilo "vročino" oz. "poletje", "žetev" in izviralo iz grške besede "therosz". Spet drugi trdijo, da izvira iz besede "theria". Pomen te besede je "loviti". Ime pa naj bi pomenilo "zapeljiva ženska".

Ljubkovalnice so: Trezika, Rezka, Reza, Treza itd. Ime je precej priljubljeno.

Del Budimpešte se imenuje Terezijino mesto (Terézváros). To poimenovanje je posredno povezano s Terezijinim kultom katoliške cerkve, ki izvira iz Španije. V času baroka l. 1515. se je v Avili, mestu petja in svetnikov, rodilo dekle, ki je prišlo v cerkveno zgodovino pod imenom Velika sveta Terezija. Poznamo jo kot reformatorico karmeličanskega reda. Habsburžani so imeli dobre stike s Španijo. To dokazuje tudi ime Marije Terezije. Po njej je bil poimenovan že omenjen predel Budimpešte l. 1777.

Kult tega imena je dvignila tudi Therese Martin (1873-1897), ki izvira iz revne, francoske malomeščanske družine. Cerkvena literatura jo omenja od l. 1925 kot Malo sveto Terezo, ki je s svojo poezijo postala zelo priljubljena.

Ne smemo pozabiti še nekaj imenitnih Terezij, kot recimo grofinjo Terezijo Brunswick, ki je bila pionirka v zaščiti otrok in vzgoji žensk.

Pri vzgajanju otrok je namenila glavno vlogo materam, zato je za najpomembnejšo nalogo imela vzgajanje deklic kot bodočih mater. L. 1928 je ustanovila prvo otroško vzgojno ustanovo, ki se je imenovala "Angelski vrt".

Erika Glanz

NIKA ZA SMEJ

NORC

Vsakši krau ma pri sebi ednoga, šteri ma hejc dela, pa dostakrat pravico tū goči. Eden den je norc ednoga krala edno lišto začno pisati. Krau ga pita: "Sto so pa te na tvojoj lišti, ka go pišeš?" Norc pa etak pravi: "Vsi tisti, šteri so od mene eške bole nauri."

Krau zdaj boła skrajek pogledne tau lišto pa vidi, ka njegvo menje tū ma gorspisano. Zdaj norca naprej vzema pa ga pita: "Kakšo delo je pa tau, ka si name tū za norca gorvzeo. Zakojo?"

"Zatok," pravi norc, "ka si, gospaud krau svojga ministra

poslo ta po svejta, ta si ma dau cejle pejnaze, aj pokūpuje našoma rosagi pukše pa štuke. Ge pa znam, ka on nigdar ne pride nazaj."

Zdaj pa krau etak pravi: "Pa če nazaj pride?" "Če nazaj pride," pravi norc, "te njega tū na tau lišto napišem."

TOLVAN

Naš mali Anti je trnok čeden pojep. Eden den ga v šaula školnik gorpstavi pa ga pita: "Anti, ka misliš, kak tistomi človeki pravijo, šteri kradne?" Anti nika ne guči. Zdaj pa školnik etak pravi: "Anti, ka ti brodiš? Če zdaj ge notsegnam v tvojo žepko pa ti tan vövezemem, povejmo 100 forintov, ka sam te ge?"

Mali Antek pa zdaj etak pravi: "Če vi z moje žepke vövezemate 100 forintov, te ste vi čaler (čarovnik)."

ZLATA VÖRA

Naš Kalman je letos biu 50

lejt star. Tam, gde on dela, je takša šega, ka takšoga reda vsakši delavec nikšo darilo dobi. Kalman na drugi den po rojstnom dnevi sreča svojga padaša. Padaš ga pita: "No, Kalman, daubo si kaj za spomin na tvoj 50. rojstni den?" Kalman pa zdaj etak pravi: "Daubo sam. Glé, tau zlato vöro so mi dali za spomin. Dapa kak ge gledam, ta vöra je nej zlata."

Kalmana padaš pa zdaj etak pravi: "Ti tak fejs poznaš zlat? Vejš prajti, povejmo od te vöre, če je zlata ali nej?"

Kalman pa zdaj etak pravi: "Nej, ne poznam ge tak fejs zlat. Liki moje prednje pa sploj dobro poznam."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica

Marijana Sukič

Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:

SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija

OBVESTILO

Katedra za slovenski jezik in književnost na Visoki pedagoški šoli v Sombotelu razpisuje tečaj iz slovenščine za pridobitev državnega izpita iz slovenskega jezika.

Na tečaj se lahko prijavite na Katedri za slovenski jezik in književnost, Sombotel, Trg Berzsényi št. 2.

Rok prijave: do 30. novembra

O začetku tečaja vas bomo obvestili po preteku prijavnega roka.